

LEVANDE VATTEN

ett oratorium om dopet

MUSIK: STEFAN KLAVERDAL
TEXT: CHRISTINE FALKENLAND

Innehåll:

Innehållsförteckning	3
Levande Vatten – satser och besättning	4
Om elementen i Levande Vatten	5
Stefan Klaverdal, tonsättare	6
Levande Vatten text Del 1	9
Christine Falkenland, textförfattare	10
Levande Vatten text Del 2	13
Antje Jackelén, biskop	14
Levande Vatten text Del 3	17
Din medverkan	18

SYMBOLIKEN I ORATORIET:

JORD

Det finns en tydlig koppling till skapelsen och en symbolik kring liv och död: i jorden finns inte bara död – där växer det också.

I dopceremonin går jord igen i formen av dopfunten som ofta är gjord av sten. Dessutom fyller vissa kyrkor dopfunten med sand under fastan, för att påminna om ökenvandringen.
I Levande Vatten: som stenar som slagverkarna spelar på.

VATTEN

Vatten är det synliga elementet i dopet. Det knyter tillbaka till livets ursprung: urtidsvattnet, fostervattnet, vattnet i våra kroppar och vattnets symbol för renhet. Det finns även en symbolik kring liv och död där det gamla dör och det nya uppstår, vilket blir tydligt när man sänker ned hela kroppen i en dopgrav, istället för att använda dopfunten.

I Levande Vatten: Dricksglas som slagverkarna spelar på, samt en balja med vatten där en gong sänks ner.

ELD

Guds ande symboliseras av eld och vatten. Anden är som ett brinnande hjärta och det är den elden som dopet ska tända och sedan hålla vid liv.

Syns i dopceremonin i form av ett dopljus som tänds efter orden om att Gud är världens ljus. Orden avslutas med uppmaningen att ”vandra nu i dopets ljus”.

I Levande Vatten: Kyrkorummets tända ljus.

LEVANDE VATTEN - ETT ORATORIUM OM DOPET
MUSIK: STEFAN KLAVERDAL,
TEXT: CHRISTINE FALKENLAND

Introduktion: Ljudinstallation

Del 1 (inspirerad av elementet Jord)

1. Hör rösten från himlen (solo, vibrafon orgel)
2. Stenarna skall ropa (barnkör, slagverk, elektronik)
3. När tiden var inne (kör, elektronik)
4. Tiden är inne (kör, slagverk, orgel)
5. Var inte rädda (kör, slagverk, orgel, elektronik)
6. ... i evigheters evighet (barnkör, orgel)
7. Hör rösten från himlen (kör)

Del 2 (inspirerad av elementet Vatten)

8. Jag vill vara ett träd (kör, slagverk, orgel)
9. Vi döps i anden:1 (barnkör, kör, slagverk, elektronik, publik)
10. Gud är ljus (kör)
11. Vi döps i anden:2 (barnkör, kör, slagverk, orgel, publik)
12. Som du lät vattnet (kör, slagverk, orgel)
13. Vi döps i anden:3 (barnkör, kör, slagverk, elektronik, publik)

Del 3 (inspirerad av elementet Eld)

14. Jag får komma till dig (barnkör, slagverk, orgel)
15. Som jag blev buren (barnkör, slagverk, orgel)
16. Som ett frö (barnkör, elektronik)
17. Jag är barn (barnkör, slagverk, orgel, elektronik)
18. Jag har sett anden (slagverk, orgel)
19. Jesus sade (solist eller barnkör, kör, elektronik)
20. Du vill samla dina barn (barnkör, kör, slagverk, orgel, elektronik)

STEFAN KLAVERDAL

Yrke: Kompositör, studerade på diplomutbildningen i komposition på Musikhögskolan i Malmö.

Döptes: 12 Mars 1975 på Danderyds sjukhus, Stockholm.

Andra oratorieverk: Ett Judasoratorium som examensarbete på musikhögskolan samt "Sequere me credo" som vann en tävling i Göteborgs Stift.

Varför ett helt oratorium om dopet?

– Det grundar sig i ett personligt intresse för dopet som sådant, och möjliggjordes av ett kulturstipendium jag erhöll från Svenska Kyrkan förra året. Tidigare har jag mest sett dopet som något självklart och inte reflekterat särskilt mycket över det, men under arbetets gång har det gått upp för mig hur oerhört viktigt dopet är – det är en grundsten i hela den kristna tron. Dessutom insåg jag hur lite dopmusik det finns i jämförelse med andra kyrkliga händelser, vilket gjorde att det kändes än viktigare att skapa musik till dopet.

Vad var din ursprungliga tanke om oratoriet?

– Att jag ville skriva något vackert. När jag sedan hade dragit tankarna några varv till insåg jag att dopet faktiskt har med hela livet att göra och då handlar det om så mycket mer, då är det inte alltid bara vackert. Därför blev min tanke att göra en mix av allt möjligt i livet, där ljus och mörkt får samsas.

Hur märks det i musiken?

– Genom att det är en blandad besättning och rik klangvärld. Slagverk och elektronik balanserar mot både mänskliga röster och orgel. Vacker musik mot, kanske inte precis ful musik, men i alla fall dystert och mörkt.

Vad är viktigast i din roll som kompositör?

– Att belysa viktiga frågor på ett sätt som inte går att göra med ord. Att beröra människor, få dem att tänka efter. Kanske också att glädja. För mig personligen har komponerandet blivit en viktig kanal att få ut känslor, musiken jag gör är laddad med mitt eget känsloliv.

Varför ska man belysa dopet?

– Jag tycker det är viktigt att medvetandegöra dopet som något mer än bara en namngivningsceremoni och att påminna sig om att det grundar sig på allmänmänskliga värderingar som går igen i resten av våra liv. Dopet handlar ju om de kristna kärnvärdena om att behandla andra som man själv vill bli behandlad – helt enkelt en dröm om en bättre värld.

Vad har arbetet med "Levande Vatten" gett dig som kompositör?

– Idag är jag bättre på att göra musik som är mer sammanhållen och melodisk, att få det att låta fint helt enkelt. Dessutom har jag nog blivit bättre på att skriva musik som är lätt att framföra, vilket ju var en av förutsättningarna för oratoriet med tanke på att det är många som ska medverka.
– För mig är komponerandet en blandning mellan det intellektuella och känslorna. Jag har alltid en plan och ett slags ramar att hålla mig till, samtidigt jag låter innehållet i ramarna vara mina känslor, vilket gör att de kan ändra form och skepnad under arbetets gång.

Vad har de elementen med ett doporatorium att göra?

– Både vatten och eld är ju viktiga symboler i dopteologin. Dessutom har de fungerat som ett avstamp och inspiration för mitt arbete och återspeglas i framförandet. Dels i form av stenar, glas och vatten som slagverkarna spelar på och i, dels i kyrkorummets tända ljus.

Hur lever du själv ditt dop?

– Innan jag började arbetet med "Levande Vatten" hade jag faktiskt inte hört det uttrycket, att leva sitt dop, men för mig handlar det om flera saker: att leva i nuet, att leva med ett öppet sinne och att försöka se saker för vad de faktiskt är – både vad gäller mig själv och omvärlden.

I.

*Hör, rösten från himlen
som säger:
Detta är min älskade son,
han är min utvalde*

*När tiden var inne kom Jesus från Nasaret
och döptes i Jordan av Johannes*

*Och Johannes vittnade och sade:
Jag har sett Anden komma ner från himlen
som en duva
och stanna över honom*

*Tiden är inne, Guds rike är nära
Omvänd er och tro på budskapet
Han skall döpa er med helig ande och eld*

*Var inte rädda
Han är den förste och den siste
Han är den som lever
Han var död men se, han lever
i evigheters evighet,
och han har nycklarna till döden och dödsriket*

*Ni som tror på honom
ur ert inre skall flyta strömmar
av levande vatten*

*Hör rösten från himlen
som säger:
Detta är min älskade son,
han är min utvalde*

CHRISTINE FALKENLAND

Yrke: Poet och författare, med en mängd "osorterade enstaka kurser" i bagaget, som litteraturvetenskap, psykologi och idéhistoria.

Döptes: Midsommardagen 1967 i Smögens kyrka.

Andra kyrkliga beställningsverk: Skrivit texten till Jan

Sandströms "Rekviem" och till psalmen "Brustet Halleluja".

Hur gjorde du när du skrev du texten till "Levande Vatten"?

- Jag utgår alltid ifrån mig själv, i allt jag skriver. För att kunna vidga ringarna och få mina texter att gälla även andra måste jag använda min egen resonansbotten. Därför började jag med att rannsaka mitt eget förhållande till dopet, vem är jag i mitt dop? Under arbetets gång hjälpte det också att se dopet i relation till mitt barn, att aktualisera det genom hans blick.

Är det svårt att skriva på beställning?

- Det är alltid en aning speciellt med beställningsuppdrag eftersom det ger ganska fasta ramar att hålla mig inom. Jag ser mig själv som konstnär, inte som hantverkare, och för att inte ge avkall på min konstnärlighet så måste jag skriva texterna på mitt helt eget sätt, samtidigt som jag så klart måste anpassa mig till formen. Det gäller att hitta mellanvägen där jag kan anpassa utan att vara beställsam, så att säga.

Varför är det viktigt att skriva om dopet?

- Dopet behöver vårdas och uppvärderas inom kyrkan. Det skulle må väl av att lyftas fram och upp. Vi behöver inte omformulera dopet – men vi behöver formulera det. Direkt när jag fick förfrågan om att skriva texten till oratoriet kände jag en självklar längtan efter att skriva om det, det passade som hand i handske för mig personligen.

Hur ser du på din roll som författare?

– Jag har ett enda uppdrag och det är min egen drift att uttrycka mig. Det handlar om min personliga växt och utveckling och står inte i relation till hur viktig min gärning är i kulturvärlden. Det kan låta inåtvänt, men samtidigt vet jag att jag är del av ett större sammanhang och att det jag gör påverkar min omvärld.

Varför skriver du?

– För att jag inte har något annat val. Redan tidigt hade jag en lust och en drift att skriva, som barn skrev jag dikter och berättelser och nu som vuxen känner jag att kan inte kan något annat. Jag var väldigt övertygad om att jag skulle bli präst när jag var barn. Jag vet inte varifrån jag fick det, men i efterhand kan jag förstå varför jag drömde om det – längtan efter att få skriva och hålla predikningar. Men det kan jag göra ändå om jag vill.

Hur har arbetet med "Levande Vatten" påverkat dig som författare?

– Under arbetet med oratorietexterna har jag mer och mer kommit att leva i dopet. Att se dopet som den nådegåva det verkligen är. Dopet är en av de största gåvorna – och vi får den helt till skänks.

Hur lever du själv ditt dop?

– Det finns många aspekter på det, men för mig just nu betyder det just att leva i nåden av att få tillhöra Gud. Dopet är dessutom en symbol som är väldigt viktig för oss människor. Jag vet inte hur viktig ritualen är för Gud, men vi behöver den. Och vi får den.

II.

*Jag vill vara som ett träd planterat vid vatten
Guds flod är full av vatten*

*Det vatten du ger blir en källa i mig,
ett flöde till evigt liv*

*Jag vill lära mig leva i dopet,
fyllas av livets vatten*

*Vi döps i Anden, en och samma
Vi är i Kristus, en och samma
Vi hör till kyrkan, en och samma*

*Gud är ljus,
inget mörker finns i honom
I Kristus har jag blivit ljus
Från död till liv, till evigt liv
går jag med dig, min Gud*

*Vi döps i Anden, en och samma
Vi är i Kristus, en och samma
Vi hör till kyrkan, en och samma*

*Som du lät vattnet strömma fram
ur klippan i öknen en gång
väcker du tro och hopp till liv i mig*

*Porten till Guds rike har öppnats,
den har öppnats också för mig*

*Som du befriade folket från slaveri
när du delade flodens väldiga vatten
befriar du mig från oro och skuld*

*Omsluten var jag av det goda vattnet,
redan i min moders liv
Du omsluter mig nu med din kärlek, Gud*

*Vi döps i Anden, en och samma
Vi är i Kristus, en och samma
Vi hör till kyrkan, en och samma*

ANTJE JACKELÉN

Yrke: Biskop i Lund sedan 2007, präst sedan 1980, professor i systematisk teologi/religion och naturvetenskap vid Lutheran School of Theology i Chicago 2001- 2007.

Döptes: 10 juli 1955 i en kyrka från 900-talet i den tyska staden Herdecke, i Westfalen.

Antal förrättade dop: "Några hundra genom åren, skulle jag tro."

Vad betyder dopet för dig?

- Dopet är grunden i det kristna livet där samhörigheten med Gud, människorna och hela skapelsen blir tydlig. Kyrkan talar om dopet som en ny födelse där vi förenas med Jesus. Dopet är den stora gåvan och på den bygger kallelsen att leva i dopet hela livet. För mig personligen: i dopet vilar det jag är som människa. Jag är älskad oavsett vad som händer i livet, samtidigt som jag har fått kallelsen att leva som kristen i världen, och därtill den speciella kallelsen jag har som präst och biskop.

Man talar ibland om dopet som det viktigaste sakramentet. Vad menar man då?

- Dopet är inte viktigare i sig, men i och med att det är en engångshandling så får den en annan tyngd. I dopet grundläggs två saker. Det ena är dopets gåva, en känsla av att "du kan" och "du är accepterad", det andra är att "du ska", att du har fått ett uppdrag att leva som kristen i världen. Det blir särskilt tydligt när man döper barn att gåvan kommer först. Dopet är något de bara kan ta emot – ett spädbarn kan ju inte förtjäna sitt dop.

Hur är det att förrätta ett dop?

- Det låter kanske klyschigt, men det är verkligen stort att få vara den som som döper ett barn eller en vuxen människa. Guds löften är stora och underbara. När ett litet barn döps är man med och upplever föräldrarnas tacksamhet och förundran över det nya lilla liv de har fått i sina händer och deras längtan

att anförtro barnet åt Guds omsorg. När unga eller vuxna döps är det en förmån att få dela denna speciella samklang av allvar och glädje. Det vilar stor lycka och djup eftertanke i beslutet de tagit och i den vandring som ligger bakom detta ögonblick.

Vilket är ditt viktigaste uppdrag som biskop?

- En enkel sammanfattning är att jag ska leda och inspirera Svenska Kyrkans arbete i Lunds stift. Tittar man i texterna som läses under präst- och biskopsvigningen ser man att dessa ämbeten faktiskt vilar på just den kallelse och det uppdrag vi fick redan i dopet. Därför brukar jag säga när jag viger präster, att prästvigningen är oerhört stor – men den är inte större än dopet.

Vilken roll har dopet i vårt samhälle idag?

- Flera olika. I botten vilar en längtan efter att få befastat sin samhörighet med skaparen, befriaren och livgivaren. Samtidigt handlar det om att tydliggöra tillhörigheten med den kristna familjen och i förlängningen med allt skapat. Dopet inlemmar människor i gemenskapen med Gud, med kyrkan och med hela skapelsen.

Hur lever du ditt dop?

- Det handlar om två saker: dels vetskapen om att vara älskad, dels det stora och viktiga uppdrag vi fått i rollen som Guds skapade medskapare. För mig innebär det vetskapen om att jag är skapad av Gud samtidigt som jag har fått en kreativ och skapande förmåga som jag bör använda på ett medvetet sätt.

Hur kan kyrkan hjälpa människor att "leva sina dop"?

- Allt vi gör har egentligen en koppling till dopet. Antingen är vi med människor på väg till dopet, eller så stöder vi varandra i vårt liv som döpta. Vi hjälper människor med bönens språk, att förstå livet i ljuset av berättelsen om Jesus, att ta till sig ett hopp som bär även inför döden och att växa i kärlek. Att leva i sitt dop är att bottna i nåden för att kunna skapa i världen.

Om du någon gång vacklar, vad håller du fast dig i då?

- Vetskapen om att jag aldrig kan falla djupare än i Guds hand.

III.

*Jag får komma till dig Gud
Jag blir buren fram i tro
för att döpas som ditt barn
i Faderns, Sonens och Andens namn*

*Som jag blev buren i mammas mage,
du bär mig alltid nu
Vi får heta Guds barn
Det är vi*

*Som ett frö gror min tro
Guds rikes frö inom mig
Levande vatten får fröet att spira*

*Jag är barn i din kyrkas stora familj
Jag får vila här i din kyrkas famn
Vi får heta Guds barn
Det är vi*

*Jesus sade: Ta emot
ett sådant barn
i mitt namn
Jesus sade: Ta emot
Guds rike som ett barn*

*Du vill samla dina barn
som hönan samlar kycklingarna
under sina vingar
Vi får heta Guds barn
Det är vi*

Christine Falkenland 2009

DIN MEDVERKAN – OM DU VILL!

I satserna 9, 11 och 13 är det vissa partier där du får sjunga med! Här finns två melodier på noter som passar in, och de används både var och en för sig och tillsammans. Vill du, så får du gärna stämma in i den sång som passar bäst. Dirigenten visar tydligt när det är dags.

Vi döps i Anden (Stefan Klaverdal 2009)

Dam da di dam da ba di dam da di da ba da ba di

Dam da di dam da ba di da ba dam di da ba di

Vi döps i Anden (Stefan Klaverdal 2009)

Vi döps i An - den en och sam - ma

Vi är i Kris - - tus en och sam - ma

Vi hör till kyr - - - kan en och sam - ma

Svenska kyrkan

